

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Postboks 8004 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.: 13/142
Vår ref.: 13/00170-2
Prosjekt:

Trondheim 22.04.2013

HØRING - NOU 2013:2 HINDRE FOR DIGITAL VERDISKAPNING

Norges geologiske undersøkelse (NGU) viser til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets høringsbrev datert 17.01.13 om NOU 2013:2 "Hindre for digital verdiskaping". NGU konsentrerer sin tilbakemelding om overordnede forhold knyttet til etablering, forvaltning og formidling av geodata (kartdata).

NGU har som statlig forvaltningsorgan et ansvar for å etablere og forvalte kunnskap om landets geologi. Denne kunnskapen formidles i all hovedsak digitalt til brukerne, i form av temakart og kartdata. NGU har som hovedprinsipp at dette er fellesskapets eiendom, som formidles gratis til brukerne i form av kart- og nedlastingstjenester på Internett.

Fri formidling av NGUs data og kunnskap skaper multiplikatoreffekter i form av bedre og sikrere produksjon av beslutninger, varer og tjenester i andre og tredje ledd. Disse effektene gir langt større samfunnsøkonomisk gevinst enn det potensielle tapet av inntekter som salg av denne informasjonen kunne gitt NGU i første hånd.

Frigivelse av kartdata

Tidligere utredninger har anslått at omlag 60 % av all offentlig informasjon er geodata. Kostnadseffektiv etablering, forvaltning og formidling av slike data har dermed store samfunnsøkonomiske ringvirkninger.

Kartverket og landets kommuner har ansvaret for å etablere og forvalte de nasjonale datasett for landets topografi. Gjennom samarbeidet i Norge Digitalt har forvaltningsorganer på alle nivå fått mer effektiv tilgang til disse datasettene gjennom å etablere avtaler og betale en årskostnad som tilfaller Kartverket og de andre rettighetshaverne. Avtaleverkene er svært omfattende og det er tidkrevende, og dermed kostbart, å forvalte disse.

Gjennom Geovekstsamarbeidet er det bygd opp en modell for finansiering og prioritering av innsamling av nye basis kartdata, inkludert eiendomsinformasjon, med høy oppløsning. Selv om denne modellen er ment å sikre etableringen av basis geodata, er det grunn til å se på om finansiering direkte over statsbudsjettet vil sikre bedre tilgang og nye bruksområder for datasettene. Vi mener at dagens finansieringsmodell er til hinder for mer bruk og andre bruksområder. Det er grunn til å stille spørsmålet om de samlede kostnadene ved å administrere modellen overstiger de inntekter som skulle gå til innsamling av nye kartdata.

Felleskomponenter til Norge Digitalt har som følge av betalingsregimet blitt utviklet med adgangskontroll. Dette er til hinder for rask tilgang til kart og datasett. For eksempel har Norge Digitalts nedlastingsløsning vært passordbeskyttet, og dermed har også gratis temadata fra bl.a. NGU også vært det.

Privat sektors tilgang til grunnleggende geodata skjer gjennom betalingstjenester etablert av Norsk eiendomsinformasjon AS. Ett av siktemålene med denne organiseringen er å tilføre midler til innsamling av nye kartdata. Sett i forhold til Kartverkets samlede budsjett, er denne inntektskilden marginal. Samtidig bidrar denne ordningen til å hindre eller svekke verdiskaping i privat sektor. Vi ser også at mange søker å omgå ordningen ved å bruke dårligere data fra f.eks. Google, Bing og StreetMap.

Miljøverndepartementet har over mange år bygd argumentasjon og hjemler som har som formål og virkning å hindre at allmennheten får fri tilgang til Kartverkets data. Dette bidrar i en viss utstrekning til inntekter for Kartverket, men samtidig hindrer det samfunnet i å utvikle verdiøkende tjenester og multiplikatoreffekter.

Digi-utvalget tar til orde for å be Regjeringen fjerne den hjemmelen i Offentlighetsloven som gjør det mulig å ta betalt for kartdata og eiendomsinformasjon. NGU slutter seg fullt ut til dette. I tillegg mener NGU at Fornyingsdepartementet bør ta initiativ til å utrede hvordan en i dag ville organisert innsamling, forvaltning og formidling av digitale topografiske kartdata, dersom man ser bort fra Kartverkets organisering og historikk. Hvordan ville man i dag organisert en moderne, strømlinjeformet og statlig finansiert kartlegging av hele Norge, med best mulig teknologi, med en returperiode på 5-10 år? Resultatet kan gi et interessant utgangspunkt for å diskutere andre måter finansiere arbeidet, nettopp med tanke på at dagens ordning er til hinder for verdiskaping på grunnlag av geografisk informasjon.

Graderingsregimet for bathymetriske data

Data som viser hav- og sjøbunnens topografi (bathymetriske data) i høy oppløsning er grunnleggende for å forløse verdiskaping og en effektiv forvaltning i kystsonen. Kartverkets sjødivisjon samler nå inn data med en kvalitet på 5x5 til 1x1 meters grid. Dette er meget viktige data, ikke bare for sjøfarten. Disse dataene kan danne utgangspunkt for verdiskaping på er rekke områder i samfunnet, feks.:

- ♦ Effektiv og optimal arealdisponering på kommunalt og fylkeskommunalt nivå.
- ♦ Effektivisert fiskeri og optimalisering av lokalisering av havbruksinstallasjoner (superlokaliteter).
- ♦ Utbygging av infrastruktur (veger, bruer, havner, kabeltraseer mv.).
- ♦ Håndtering av akutt forurensning.
- ♦ Modellering av strømforhold.
- ♦ Forvaltning av marine naturtyper og biologisk mangfold.

Forsvaret har lagt strenge begrensninger for bruken av bathymetriske data. Det normale er at formidling av data om landskapet på sjøbunnen skal skje med meget forringede, glattede datasett på 50x50 meters grid. Dette representerer et alvorlig hinder for verdiskaping i kystsonen.

NGU skulle gjerne sett at Digi-utvalget hadde vurdert dette forholdet. Det er i lengden uholdbart at mer enn 100.000 kvadratkilometer av Norges territorium skal hemmeligholdes. Vi ber derfor Fornyingsdepartementet ta initiativ til at de samfunnsmessige konsekvensene av Forsvarets graderingsregime utredes, slik at dette kan vurderes opp mot Forsvarets behov. Vi har forståelse for at Forsvaret har behov for å beskytte seg mot stedfesting av installasjoner og andre forhold knyttet til deres virksomhet, men graderingsregimet bør speilvendes slik at det harmonerer med forvaltningen av topografiske data på land.

Med hilsen

Morten Smelror
Administrerende direktør

Jan Høst
Spesialrådgiver

Kopi: Nærings- og handelsdepartementet